

AKTERI RURALNOG RAZVOJA NASELJA SOBLINEC

Košec, Mihaela

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Križevci college of agriculture / Veleučilište u Križevcima**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:185:732407>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Križevci University of Applied Sciences](#)

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

Mihaela Košec, studentica

AKTERI RURALNOG RAZVOJA NASELJA SOBLINEC

Završni rad

Križevci, 2022.

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

Preddiplomski stručni studij Poljoprivreda

Mihaela Košec, studentica

AKTERI RURALNOG RAZVOJA NASELJA SOBLINEC

Završni rad

Povjerenstvo za obranu i ocjenu završnog rada:

1. Dr. sc. Sandra Kantar, prof. v.š. - Predsjednik/ica povjerenstva
2. Dr. sc. Kristina Svržnjak, prof. v.š. - Mentor/ica i član/ica povjerenstva
3. Dr. sc. Krunoslav Škrlec, prof. v.š. - Član/ica povjerenstva

Križevci, 2022.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PREGLED LITERATURE	2
3. METODE I MATERIJALI	7
4. REZULTATI I RASPRAVA	9
4.1. Opis i povijest gradske četvrti Sesevete	9
4.2. Naselje Soblinec	15
4.3. Analiza odabranih aktera	20
4.4. SWOT analiza	26
4.5. Preporuka za korištenje mjera ruralnog razvoja i prijedlog projekta	28
5. ZAKLJUČAK	32
6. LITERATURA	33
7. PRILOZI	35
Prilog 1. Razgovor s učiteljicom razredne nastave u osnovnoj školi Ivana Grande Soblinec Sesevete	35
Prilog 2. Razgovor s gospodinom Kovačevićem, a ujedno gospodin je i bivši predsjednik MO Soblinec	38
Prilog 3. Razgovor s predsjednikom Š.R.K. Sesevete	40
Prilog 4. Razgovor sa župnikom župe Bezgrešnog Začeca BDM	42
SAŽETAK	44

1. UVOD

U ovom radu analizirati će se gradska četvrt Sesvete i naselje Soblinec koje se nalazi u sastavu gradske četvrti. Naselje Soblinec administrativno pripada pod gradsku četvrt Sesvete, ali se nalazi na rubnim dijelovima četvrti te ima veliki utjecaj na ruralni razvoj gradske četvrti Sesvete. Razlog tome je što u naselju prevladava poljoprivredno stanovništvo, tako da se područje može okarakterizirati kao ruralno područje. Područje naselja Soblinec ima veliki potencijal ruralnog razvoja zbog prisustva brojnih aktera koji djeluju u malim sredinama i doprinose razvijanju relativno novog naselja u ruralnom području. Ruralni razvoj ima važnu ulogu u kreiranju života na ruralnim područjima, pa se u radu istražuje kakva je situacija vezana uz ruralni razvoj i razvoj ruralnog područja naselja Soblinec.

Ruralni razvoj pokreću različiti akteri koji djeluju na određenom ruralnom području, stoga su predmet rada akteri ruralnog razvoja naselja Soblinec. Uočeni su brojni akteri ruralnog razvoja naselja Soblinec, a u radu se istražuju četiri najutjecajnija koje je autorica odabrala i predstavila u radu: crkva Bezgrešnog začetca Blažene Djevice Marije, Osnovna škola Ivana Grandje Soblinec Sesvete, obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo "Plodovi Kovačević" (u daljnjem tekstu OPG) i Športsko ribolovni klub Sesvete.

Cilj završnog rada je istražiti navedene aktere ruralnog razvoja gradske četvrti Sesvete i naselja Soblinec kako bi se utvrdio njihov utjecaj na ruralni razvoj istraživanog područja. Na temelju provedenog polustrukturiranog intervjua sa akterima ruralnog razvoja te istraživanja literaturnih i ostalih dostupnih podataka napraviti će se SWOT analiza naselja Soblinec te će se izložiti ideja za provedbu novog projekta koja je proizašla na temelju proučavanja sličnih projekata ruralnog razvoja u EU.

2. PREGLED LITERATURE

U ovom poglavlju će se na samom početku analizirati gradska četvrt Sesvete kroz dostupnu literaturu i podatke. Većim dijelom će se analizirati naselje Soblinec koje se smjestilo na rubnim dijelovima gradske četvrti i neizostavan je dio četvrti, te je naselje manje urbano od samog centra gradske četvrti. Prema popisu stanovništva 2011. u Gradskoj četvrti Sesvete ima oko 70.009 stanovnika, a deset godina kasnije odnosno 2021. broj stanovnika se povećao na 73.808 stanovnika (tablica 1).

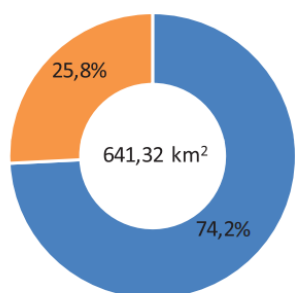
Tablica 1. Prikaz stanovništva, kućanstva i stanova za 2011. i 2021. godinu.

	POPIS STANOVNIŠTVA 2011.		POPIS STANOVNIŠTVA 2022.	
	GRAD ZAGREB	SESVETE	GRAD ZAGREB	SESVETE
Površina, km ²	641,32	165,25	641,32	165,25
Stanovništvo				
Ukupan broj stanovnika	790.017	70.009	769.944	73.808
Broj stanovnika na km ²	1.231	424	1.429	512
Privatna kućanstva				
Ukupan broj kućanstva	303.441	21.950	300.950	21.950
Stanovi				
Ukupan broj stanova	384.333	30.155	393.433	31.250

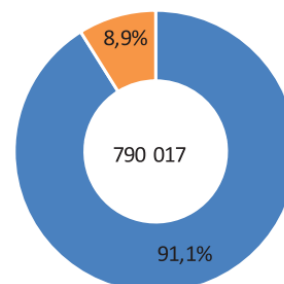
Izvor: vlastita izrada (Državni zavod za statistiku, obrada GUSPRG – Odjel za statistiku).

Daljnjom analizom i usporedbom podataka Državnog zavoda za statistiku vidljivo je kako je gradska četvrt jedna od većih četvrti u sastavu Grada Zagreba. Grad Zagreb se proteže na 641,32 kilometara kvadratnih površine s 709.017 stanovnika. Iz grafikona 1. može se iščitati kako Gradska četvrt Sesvete zauzima 25,8% površine, s od 8,9% udjela stanovništva u Gradu Zagrebu.

UDIO POVRŠINE GRADSKE ČETVRTI
SESVETE U GRADU ZAGREBU

UDIO STANOVNIŠTVA GRADSKE ČETVRTI
SESVETE U GRADU ZAGREBU

■ Ostale gradske četvrti
■ Sesvete

Grafikon 1. Grafički prikaz udjela površine i stanovništva gradske četvrti Sesvete u Gradu Zagrebu.

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada GUPRG – Odjel za statistiku.

Pretraživanjem i analiziranjem portala hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa “Hrčak” može se zaključiti kako postoji mnogo autora koji ruralni razvoj definiraju na različit način. Cifrić (2003) ruralni razvoj shvaća kao pitanje promjena ruralnog kompleksa, a takav pristup omogućava kompleksnija istraživanja i planiranja. Iz tog razloga ruralni razvoj nije samo problem ekonomije, tehnologije, već i kulture. O ruralnom društvu govori se kao o sloju komponenata današnjeg društva koji slijede put vlastite modernizacije. Autor sagledava ruralni razvoj kao sveukupnu promjenu kroz koju stanovništvo prolazi, odnosno kako je sve više i više prisutna modernizacija. Pojam ruralnog razvoja je naširoko opisivani i definiran, pa tako ga autori Arapović i Bokan (2018) definiraju kao proces unapređenja kvalitete života i ekonomskog blagostanja ljudi koji žive u ruralnim područjima. Takva tvrdnja se najviše poklapa s onime što zapravo treba ruralnim prostorima u Hrvatskoj, a to je bolja kvaliteta života i financijska neovisnost kako bi ljudi mogli napredovati. Svržnjak i sur. (2017) sagledavaju ruralni razvoj kroz najbrojniju dopunsku aktivnost na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima odnosno kroz seoski turizam. Seoski turizam definiraju kao turizam na seoskom području sa svim aktivnostima koje se provode na tom mjestu, a najvažnija obilježja takvog turizma su mirna sredina, odsutnost buke, očuvanost okoliša, komunikacija s domaćinima, domaća hrana i upoznavanje sa seljačkim poslovima. Uspoređujući navedene definicije koje s različitih aspekata objašnjavaju što je zapravo ruralni razvoj može se zaključiti kako je ruralno

područje seosko područje koje proživljava blagi oblik modernizacije koja je prisutna u današnje vrijeme, u kojem se nastoji poboljšati kvaliteta života i financijska neovisnost za daljnje nesmetano napredovanje stanovništva ruralnog područja.

Kušen (2003) ruralni prostor sagledava kao prostor jedne zemlje koji obuhvaća sva njezina ruralna područja s pripadajućim selima i malim gradovima, te predstavlja suprotnost preostalom gradskom prostoru kao i drugom prostoru jakog polarizacijskog učinka. Prema Hrvatskoj enciklopediji¹, naselje je veća ili manja skupina zgrada koje služe za stanovanje. Prema istom izvoru naselja mogu biti seoska, mješovita i gradska, što ovisi o načinu života, odnosno djelatnostima stanovnika koji u njima žive, te o broju stanovnika. Prema demografskom godišnjaku Ujedinjenih naroda (2006) kod definiranja ruralnih naselja koristi se pet temeljnih kriterija: veličina naselja, gustoća naseljenosti, administrativni status, socio-ekonomska struktura i mobilnost stanovništva te urbana struktura i morfološka obilježja naselja. Ovih pet kriterija za definiranje ruralnih naselja ne mogu ravnomjerno odrediti realno stanje ruralnog naselja kao što je naselje Soblinec. Naime, naselje Soblinec i Gradska četvrt Sesvete ne ispunjavaju sve kriterije vezane za ruralno naselje iako naselje pripada ruralnom području, pa tako se može reći kako veličina naselja i gustoća naselja imaju veliki značaj u kreiranju kriterija. Na primjer socio-ekonomska struktura ne ovisi i ne može biti parametar za definiranje ruralnog područja zato što smatram da stanovnici ruralnog naselja mogu itekako imati povoljnu socio-ekonomsku strukturu, čak možda i bolju od urbanog naselja. Sljedeći kriteriji - administrativni status i mobilnost stanovništva mogu činiti dio kriterija u definiranju ruralnog naselja, ali ne u potpunosti, zbog sve veće modernizacije i prometne povezanosti, naročito u naseljima koja su bliža gradskim središtima. Morfološka obilježja također mogu odrediti ruralno naselje ali ne u potpunosti, kao što je primjer naselja Soblinec kao novog naselja koje se još nalazi u fazi izgradnje, ali pripada u ruralno područje Grada Zagreba.

Prema Državnom zavodu za statistiku iz popisa stanovništva 2011., 91,6% područja Republike Hrvatske klasificira se kao ruralno područje, a kriteriji koji najčešće određuju ruralno područje su gustoća naseljenosti i veličina naselja. Popisom stanovništva 2021. nešto manje od 90% područja se klasificira kao ruralno područje.

¹ [naselje | Hrvatska enciklopedija](#)

Na službenim stanicama Grada Zagreba² definiran je pojam koji je važan za razumijevanje aktera ruralnog razvoja, a to je gradska četvrt koja je osnova za područje unutar Grada Zagreba koja predstavlja gradske, gospodarske i društvene cjeline koje su međusobno povezane zajedničkim interesima građana.

LAG³, odnosno lokalna akcijska grupa, ima zadatak izrade lokalnih razvojnih strategija te usmjeravanje i praćenje njihove provedbe uključujući korištenje sredstava potpore. Važan su dio pristupa LEADER jer okupljaju i kombiniraju postojeće ljudske i financijske resurse iz javnog, privatnog i civilnog sektora, te volontera, kako piše na stranici Hrvatske mreže za ruralni razvoj.

Zakon Republike Hrvatske definira mjesni odbor⁴ kao oblik mjesne samouprave koji se osniva statutom jedinice lokalne samouprave (grada ili općine) kao oblik neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima neposrednog i svakodnevnog života. Svaki mjesni odbor se osniva za jedno naselje.

Odabrani akter koji doprinosi ruralnom razvoju i koji je potaknuo promociju ruralnog razvoja u naselju Soblinec i gradskoj četvrti Sesvete je OPG "Plodovi Kovačević". Autorica Vodopija (2021) ističe kako se do samog OPG-a može doći za 20 minuta iz centra grada, te poziva stanovništvo Grada Zagreba da posjete OPG "Plodovi Kovačević", okušaju se u samobranju jagoda i uživaju u ljepotama samoga gospodarstva. Ističe kako su oni prvi na ovome području koji se bave plantažnim uzgojem šparoga te kupci mogu doći posjetiti samo gospodarstvo i vidjeti što i kako se radi na njemu. Vukašinović (2010) istražujući sesvetsko Prigorje ističe kako je OŠ Ivana Grandje Soblinec Sesvete značajno doprinijela sveukupnom razvoju tog kraja kroz bogatu izdavačku djelatnost i aktivnosti koje provodi. Također, isti autor istražuje tzv. ruralna područja na rubnim dijelovima gradske četvrti Sesvete te ističe ljudske potencijale koji doprinose zajednici u okviru ruralnog razvoja.

Župa Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije u Soblincu je jedan od važnih aktera koji potiču ruralni razvoj u svojoj sredini. Bakran Burić (2019) piše o jednom od besplatnih

² [Gradske četvrti - Aktivnosti Grada Zagreba](#)

³ [LAG - Što je LAG? - Hrvatska mreža za ruralni razvoj \(hmrr.hr\)](#)

⁴ [Zakon o lokalnoj i područnoj \(regionalnoj\) samoupravi - Zakon.hr](#)

posjeta⁵ koje je organizirala župa, a takve aktivnosti značajno utječu na župnu zajednicu u smislu okupljanja i zajedništva.

Športsko rekreacijski klub (u daljnjem tekstu Š.R.K) Sesvete koji se smjestio na jezeru Bajer također značajno doprinose ruralnom razvoju u svojoj sredini u kojoj su aktivni. Samec (2022) ističe suradnju s Udrugom zelene i plave Sesvete i čelnih ljudi Š.R.K.-a kada je provedena akcija čišćenja jezera i okolnih šuma u kojoj se godinama nakupljalo smeće. Provedena je akcija čišćenja 09. travnja. 2022. kojom se želi uljepšati okoliš u obližnjoj šumi, ali i oko samih jezera pa će posjetitelji moći nesmetano uživati u ljepotama prirode i ribolovu. Istaknuta je važnost postojanja ljudskih potencijala za provedbu akcije čišćenja i uređenja samih jezera za bolji i skladan život u lokalnoj zajednici.

⁵ Župa Soblinec putuje kroz vrijeme - [ŽUPA SOBLINEC PUTUJE KROZ VRIJEME / Caritas Zagrebačke nadbiskupije \(czn.hr\)](https://www.zupa-soblinec.hr/)

3. METODE I MATERIJALI

Rad se temelji na kvalitativnim metodama istraživanja odnosno na polustrukturiranom intervjuu, analizi, promatranju i sintezi svakog od četiri odabranih aktera naselja Soblinec.

Intervju je polustrukturiran⁶ što znači da su svakom akteru postavljena malo drugačija pitanja tako da se sugovornik može malo udaljiti od postavljenog pitanja, a razlog tomu je što su sugovornici različitih zanimanja, društvenog statusa i različitih gledišta. Pitanja u intervjuu postavljena su ciljano za naselje Soblinec, trenutno stanje u naselju, probleme u naselju, te postoje li prilike za razvoj. Cilj intervjuja je dobiti odgovore na postavljena pitanja i saslušati razmišljanja i zaključke sugovornika.

Intervjui su zakazani telefonskim putem, a ispitanici su upoznati s temom i ranije nisu imali uvid u pitanja koja će se postavljati u trenutku razgovora. Pitanja su jasno postavljena, a ako je bilo potrebno dodatno su pojašnjena. Pitanja su se postavljala usmeno, a kroz razgovor su praćene reakcije ispitanika. U početku su ispitanici upoznati s time da mogu ostati anonimni ili se predstaviti svojim imenom te da će se razgovor snimati u svrhu pisanja završnog rada. U tablici 2 je prikazan raspored vođenja razgovora s ispitanicima koji su se odvijali u prosincu 2021.. Prije i nakon intervjuja vođen je neformalni razgovor sa svakim od ispitanika. Napravljeni su transkripti intervjuja koji su prikazani u prilogu.

Tablica 2. Raspored vođenja intervjuja.

Ispitanici	Datum intervjuja	Trajanje intervjuja	Mjesto održavanja intervjuja
Župnik Ivan	18.12.2021.	30 minuta	Župni ured u Soblincu
Predsjednik Š.R.K.-a	21.12.2021.	35 minuta	Prostorije kluba na jezerima Bajer
Gospodin Kovačević	21.12.2021	45 minuta	Imanje "Plodovi Kovačević"
Učiteljica XY	30.12.2021	1 h	Vlastiti dom učiteljice

Izvor: Vlastita izrada.

Razgovor s učiteljicom XY je bio jedan od ugodnih razgovora zato što je ona ujedno bila i moja učiteljica od prvog do četvrtog razreda u osnovnoj školi, te je taj razgovor trajao nešto duže od ostalih. Svi sugovornici su temeljito odgovorili na postavljena pitanja, ali

⁶ [polustrukturirani intervju](#) | [Struna](#) | [Hrvatsko strukovno nazivlje \(ihji.hr\)](#)

jedan se posebno istaknuo i precizirao ciljeve. Predsjednik Š.R.K. Sesvete je jasno istaknuo što i kako želi poboljšati u vezi jezera Bajer i ribolovnog kluba. Cilj kluba je uređenje cijele obale jezera i održavanje raznih natjecanja u ribolovu te otvaranje malenog ugostiteljskog objekta u kojem bi se posjetitelji mogli osvježiti i odmoriti. Na temelju razgovora s predsjednikom kluba napravljen je prijedlog projekta za uređenje samih jezera pod nazivom “Modernizacija glinokopa u oazu mira i ljepote”. Sam projekt je inspiriran drugim projektima koji su pomno istraženi i provedeni u Europskoj uniji, a nalaze se na stranici Europske mreža za ruralni razvoj <https://enrd.ec.europa.eu/>.

Istraživačkim postupcima utvrđeni su glavni potencijali naselja Soblinec i gradske četvrti Sesvete. Primarni podaci dobiveni su metodom polustrukturiranog intervjua, analizom i promatranjem. Sekundarni podaci dobiveni su iz razne literature, stručnih i znanstvenih časopisa i radova, internetskih članaka s portala i Internet stranica, statističkih podataka i knjiga.

Na temelju svih navedenih primarnih i sekundarnih podataka izrađena je SWOT analiza naselja Soblinec. Nadalje, metodom sinteze prikupljene činjenice i informacije koje su povezane u jednu cjelinu u svrhu daljnjeg pisanja završnog rada.

4. REZULTATI I RASPRAVA

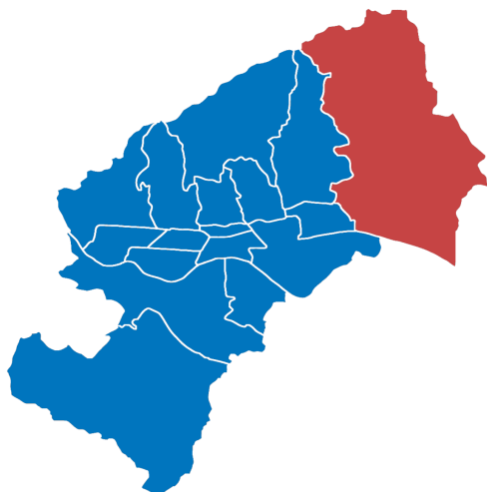
4.1. Opis i povijest gradske četvrti Sesvete

Prema službenim stranicama grada Zagreba i Statuta Grada Zagreba njegovo se područje dijeli na 17 gradskih četvrti koji predstavljaju osnovne oblike mjesne samouprave, a Sesvete su 16. Gradska četvrt. Gradska četvrt je svojim granicama smještena izvan Grada Zagreba kao naselje, a zauzima četvrtinu ukupnog prostora Grada Zagreba sa 165 km² površine na sjeveroistočnom djelu. Sesvete su smještene uz željezničku prugu Zagreb – Dugo Selo i uz cestovnu magistralu koja se grana prema Hrvatskom zagorju, Varaždinu i Bjelovaru. Na zapadnom dijelu četvrti Sesvete se nadovezuju na gradsku četvrt Gornja i Donja Dubrava, na jugu se oslanjaju na Peščenicu odnosno Žitnjak. Na istočnom dijelu se oslanja na Zagrebačku županiju, a na sjeveru se oslanja na Krapinsko–zagorsku županiju⁷ (slika 1).

Prema popisu Državnog zavoda za statistiku 2011. broj stanovnika koji živi u gradskoj četvrti je oko 70.009., s gustoćom naseljenosti oko 424 st/km². Novim popisom stanovništva 2021. U gradskoj četvrti ima 73.808 stanovnika. Osim naselja Sesvete, u gradskoj četvrti se nalaze još 36 manjih samostalnih naselja.

Naselja koja se nalaze u gradskoj četvrti Sesvete su Adamovec, Belovar, Blaguša, Budenec, Cerje, Dobrodol, Drenčec, Dumovec, Đurđekovec, Gajec, Gajišće, Glavničica, Glavnica Donja, Glavnica Gornja, Goranec, Jesenovec, Jelkovec, Kašina, Kobiljak, Kraljevački Novaki, Kučilovina, Luka, Lužan, Markovo Polje, Moravče, Novo Brestje, Novi Jelkovec, Paruževina, Planina Donja, Planina Gornja, Popovec, Prekvršje, Prepuštovec, Staro Brestje, Sesevski Kraljevac, Selčina, Sesevetska Sela, Sesevetska Selnica, Sesevetska Sopnica, Soblinec, Šašinovec, Šimunčevac, Donji i Gornji Vugrovec, Vurnovec i Žerjavinec. Poštanski broj Sesveta je 10360.

⁷ [Grad Zagreb službene stranice](#)

Slika 1. Prikaz položaja gradske četvrti Sesvete na zemljovidu grada Zagreba.

Izvor: Službena stranica Grada Zagreba.

Prema Vukašinoviću (2010) područje gradske četvrti u zemljopisnom smislu je Sesvetsko prigorje s plodnom ravnicom na jugu, prema Savi i blagim južnim medvedničkim prstencima koji su ispresijecani brojnim vodotokovima, na sjevernom dijelu pružaju se idealni uvjeti za razvoj ratarstva i vinogradarstva. Sesvete se prvi put spominju 1334. u Statutu zagrebačkog Kaptola kao crkveni posjed Zagrebačke biskupije. Na središnjem trgu, trgu Dragutina Domjanića nalazi se kurija u kojoj je smješten Muzej Prigorja (slika 2). Kuriju su podigli kanonici 1784., a od tada je nekoliko puta mijenjala svoju namjenu i funkciju. U početku je bila hotel i odmorište za kola s konjskim zapregama pa poštanska postaja, knjižnica i 1977. postaje muzej kada su počela arheološka istraživanja na lokalitetima Kuzelin i Glavnica Donja. U muzeju se nalaze četiri zbirke: arheološka, etnografsko–povijesna, likovno konzervatorska zbirka i dokumentacija pedagoška djelatnost.

Slika 2. Kaptolska Kurija Sesvete u kojoj je smješten muzej Prigorja.

Izvor: vlastita fotografija.

Analizirajući povijest gradske četvrti Sesvete utvrđeno je da je još prije nekoliko desetljeća najveći dio toga prostora obilježava izrazito ruralni način života, elementi koji su i danas jasno vidljivi u većini naselja. Razvoj Sesveta počinje krajem 18. stoljeća kada je izgrađena cesta prema Varaždinu i puštena željeznica u promet. Poljoprivreda je bila jedino zanimanje koje je prevladavalo u okolici, a prva nepoljoprivredna, odnosno obrtnička djelatnost javlja se u 19. stoljeću. To je bio prvi sesvetski obrtnik krojač Nikola Fanjek, nakon kojeg su se pojavili kovači i čizmari te postolari. Polako se otvaraju prve tvornice, a 1898. otvara se prva tvornica mesnih proizvoda pod nazivom “Tvornica mesne robe i masti d.d. Sesvete“.

Početak 20. stoljeća počinje s radom jedna od većih prehrambenih tvornica u prošlosti⁸, Prehrambena industrija „Rabus“ koja kasnije mijenja ime u “tvornica suhomesnatih proizvoda Sljeme”. Tvornica braće Badel također je našla svoje mjesto u Sesvetama te s radom počinje 1930. i proizvodi sirovi alkohol, likere i ocat. Nakon mukotrpnog rada tvornica mijenja ime u “Badel” kao vodeći proizvođač vina, alkoholnih i bezalkoholnih pića, mineralne vode i alkohola. Nakon Domovinskog rata Sesvete počinju ozbiljno mijenjati svoj izgled, a razlog tomu je što dolazi do izgradnje naselja za prognanike i izbjeglice iz ratom pogođenih područja kao što je naselje “Blago Zadro”. Također Grad Zagreb donosi program poticanja stambene gradnje kao što su Sesvetska Sopnica i Novi Jelkovec te se tako ubrzano povećava broj stanovnika i mijenja se struktura naselja (slika 3).

Slika 3. Stambeno naselje Novi Jelkovec.

Izvor: *Udruga zelene i plave Sesvete – Krešimir Jelovečki, ([Udruga Zelene i plave Sesvete – Posts / Facebook](#)).*

⁸ Sesvete nekad - [Sesvete nekad \(sesvete-danas.hr\)](http://sesvete-danas.hr)

Metodom promatranja utvrđeno je da danas Sesvete izgledaju drugačije, naime nema više dviju najpoznatijih tvornica. Danas su bivše tvornice “Sljeme” i “Badel” ruglo Sesveta jer su potpuno napuštene, devastirane i oštećene u potresu. Uglavnom, prevladavaju obrtnici koji su se udružili u “Udruženje obrtnika Sesvete” jer jedino tako mogu opstati u ovim vremenima. Sesvete su danas prometno prenapučene i postoje velike poteškoće u prometovanju u bilo koje doba dana tako da se razmatra produženje Branimirove ulice. Što se tiče gradskog prijevoza u gradskoj četvrti prometuje dvadeset i četiri autobusne linije u svim smjerovima na području Gradske četvrti Sesvete.

Na temelju osobnih bilježaka autorica zaključuje da u gradskoj četvrti Sesvete danas postoje dvije srednje škole, srednja škola Jelkovec i Gimnazija Sesvete, i devet osnovnih škola; OŠ Brestje, OŠ Ivana Grandje, OŠ Jelkovec, OŠ Luka, OŠ Sesvete, OŠ Sesvetska Sela, OŠ Sesvetska Sopnica, OŠ Sesvetski Kraljevec, OŠ Vugrovec – Kašina. Uz škole gradska četvrt Sesvete ima 8 gradskih vrtića; Dječji vrtić “Šegrt Hlapić”, Dječji vrtić “Sesvete”, Dječji vrtić „Buba Mara“, Dječji vrtić „Leptir“, Dječji vrtić „Mačak Paško“, Dječji vrtić „Snjeguljica“, Dječji vrtić „Zvončica“, Dječji vrtić „Palčica“, Dječji vrtić “Markuševac”, Dječji vrtić „En – Ten –Tini“, Dječji vrtić „Vrapčić“ i Dječji vrtić „Blatzar“ (slika 4).

Slika 4. Dječji vrtić Baltazar u Popovcu.

Izvor: Službena stranica vrtića, ([Vrtić Baltazar – Dječji vrtić Baltazar \(vrtic-baltazar.com\)](http://vrtic-baltazar.com)).

Ranije je u Sesvetama djelovalo puno udruga i obrtnika, ali danas se sve to promijenilo i tek je nekolicina nastavila s radom. Jedna od vodećih i vrlo aktivnih udruga u Sesvetama je Udruga zelene i plave Sesvete. Udruga djeluje od 2017., a cilj joj je promicanje vrijednosti društva usmjeravati na održivi razvoj i unaprjeđenje Sesveta i okolice. Zalažu se za poticanje aktivnosti i obrazovanja društva, suradnju sa znanstvenicima i drugim stručnjacima kao i s organizacijama javnog i civilnog sektora. Vizija udruge je stvoriti

Sesvete ugodnim mjestom za život i suživot, sa zdravim gradskim perivojem, te biti pokretači razvoja lokalnih zajednica, a kroz suradnju s građanima osnažiti napredak Sesveta i okolice. Neke od udruga koje su se smjestile u gradskoj četvrti Sesvete su udruga HVIDRA – Sesvete, Lovačka udruga LUG – Lužan i Udruga Iskra - centar za edukaciju u savjetovanju. Obrtnika ima nešto više od udruga, kao što su frizeri, kozmetičari, krojači, automehaničari, pekari, zlatari, slastičari, ugostitelji, trgovci itd. Obrtnici su ujedinjeni u “Udruženje obrtnika Sesvete” gdje mogu dobiti sve informacije vezane za svoj obrt. Gradska četvrt Sesvete danas ima puno ugostiteljskih objekata kao što su na primjer hotel Martini, hotel Gallus, hotel Zovko, hotel Antunović, hotel Raca i sobe Amadeus. Kao zanimljivi turistički objekti, u četvrti se nalaze seoski turizam Polovanec, Kurija Žunec i Ambijent park (slika 5). Svaki oblik turizma jako dobro doprinosi ruralnome razvoju, pa tako turistički objekti ugošćavaju goste koji tamo borave i mogu biti čimbenici ruralnog razvoja. Uz ugostiteljske aktivnosti postoje i poljoprivredne aktivnosti pa tako postoje OPG-ovi koji se bave ratarstvom, stočarstvom, mljekarstvom i ribarstvom. Manji OPG-ovi svoje proizvode prodaju na tržnici ili na kućnome pragu, a veći poljoprivrednici svoje proizvode preprodaju dalje.

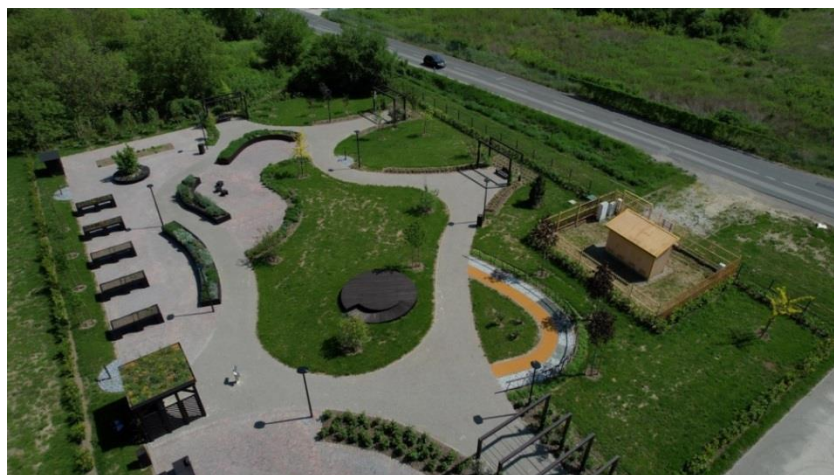
Slika 5. Lijevo se nalazi seoski turizam Polovanec, a desno Kurija Žunec.

Izvor: Turistička zajednica Grada Zagreba ([Turistička zajednica grada Zagreba \(infozagreb.hr\)](http://Turistička%20zajednica%20grada%20Zagreba%20(infozagreb.hr))).

Gradska četvrt Sesvete trenutno provodi dva projekta s ciljem poticanja razvoja. Važan projekt koji se zove “Terapijski vrt”⁹ provodi se od 11. ožujka. 2021., projekt se provodi u sklopu EU projekta proGIreg, produktivna zelena infrastruktura za postindustrijsku urbanu obnovu i uključuje gradove Dortmund, Torino, Ningbo i Zagreb koji uspostavljaju „žive laboratorije“ u urbanim područjima suočenim s izazovima postindustrijske obnove s ciljem podizanja kvalitete života lokalne zajednice uvođenjem rješenja temeljenih na prirodi. Terapijski vrt smjestio bi se na južnu stranu danas devastirane tvornice “Sljeme”. Paralelno

⁹ [110321_TV_proGIreg.pdf \(zagreb.hr\)](http://110321_TV_proGIreg.pdf(zagreb.hr))

uz taj projekt Grad Zagreb razvija svoj “živi laboratorij” koji će se također smjestiti do terapijskog vrta na području nekadašnje tvornice mesa “Sljeme” u Sesvetama. Pored terapijskog vrta u sklopu EU projekta proGIreg planiraju se sljedeće aktivnosti: modernizacija postojećeg urbanog vrta inovativnom tehnologijom, implementacija zelenih krovova i zidova, nova akvaponička instalacija, postava solarnih panela te izgradnja biciklističke staze ekološkim materijalima. U sklopu terapijskog vrta oblikovane su tri zone: prostor integracije korisnika (sjenica, roštilj, drvena platforma/pozornica i kružne klupe), prostor terapijskog vrtlarenja i edukacija (povišeni stolovi za uzgoj bilja, hugelkultur gredica, spremišta za alat i špalir) te senzorički vrt i senzorička odmorišta (povišene i klasične gredice s biljem, refleksološka staza, mirna odmorišta i interaktivna skulptura). Cilj terapijskog vrta je socijalno uključivanje osoba s invaliditetom u zajednicu i jačanje njihovih motoričkih, senzoričkih i kognitivnih sposobnosti, a projekt kao takav pridonosi jednakim mogućnostima, održivom razvoju i zaštiti okoliša te promicanju načela upravljanja uključujući i suradnju s civilnim društvom. Redovita komunikacija provodi se u okviru Info centra. Projekt “Terapijski vrt” uspješno je proveden i početkom travnja 2022. otvoren za javnost (slika 6). Danas se u vrtu održavaju razne aktivnosti za koje je vrt predviđen. Centar za pružanje usluga u zajednici Novi Jelkovec danas aktivno koristi vrt i u njemu sade sadnice povrća, jagoda, začinsko i ljekovito bilje. U vrtu se također održavaju i razne druge aktivnosti kao što je koncert grupe Romantix i učenika Glazbene škole ” Zlatka Grgošević¹⁰”.

Slika 6. Zračni prikaz Terapijskog vrta u Sesvetama.

Izvor: Udruga zelena i plave Sesvete

([Udruga Zelene i plave Sesvete – Posts / Facebook](#)).

¹⁰ Više o koncertu na Facebook stranici Udruga zelene i plave Sesvete. [Udruga Zelene i plave Sesvete | Facebook](#)

Drugi projekt koji se provodi na području gradske četvrti Sesvete je projekt “Zelene i plave Sesvete”. Projektom se Sesvete žele pretvoriti u istočni centar grada koji će služiti kao mjesto za življenje, a ne samo kao spavaonica. U Sesvetama postoje samo stambeni ili gospodarski objekti, a nedostaje javnih građevina. Projektom se želi izgraditi pješačko-biciklistička staza od Zagrebačke ulice do Rasadnika. Kroz četiri godine u planu je izgradnja centra za start-up tvrtke na području sjevernog djela nekadašnje tvornice mesa “Sljeme”. Oba projekta su trenutno u tijeku.

4.2. Naselje Soblinec

Izbor aktera ruralnog razvoja gradske četvrti Sesvete je poprilično velik i teško je bilo odlučiti koji je najbolji i najadekvatniji odabir. Odabir je pao na naselje Soblinec u želji da ga još bolje upoznam i predstavim kroz ovaj rad, jer živim u naselju i najbolje ga poznajem. Naselje Soblinec prema istraživanjima se prvi put spominje 1857., kada ima svega četiri stanovnika na području naselja. Danas nakon 165. godina, naselje je naraslo i broji oko 1.012 stanovnika prema popisu stanovništva iz 2021. Prema navedenim podacima može se zaključiti da je naselje Soblinec relativno novo naselje, gdje se svake godine dosele dvije do tri nove mlade obitelji. Daljnjim promatranjem naselja zaključeno je da se Soblinec smjestio na križanju državne ceste koja vodi prema Mariji Bistrici i županijskoj cesti te na staroj cesti za Varaždin (slika 7).

Slika 7. Križanje u naselju Soblinec, trgovina „Miško“ i župna crkva.

Izvor: vlastita fotografija.

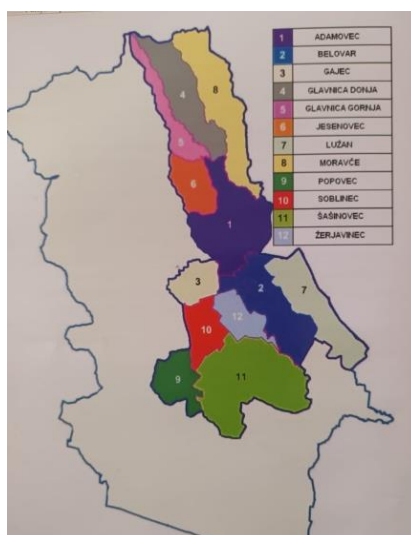
U centru Soblinca dominira osnovna škola Ivana Grande Soblinec Sesvete koja je jedan od glavnih aktera ovoga naselja (slika 8). Škola sa svojim radom počinje davne 1958. prema

knjizi “Putujmo po sesvetskom Prigorju” koju su pisali učitelji osnovne škole i glavna autorica Nada Vukašinović. Osnovna škola pokriva 100 km² upisnog područja s kojeg upisuju učenike u osnovnu školu iz naselja Soblinec, Popovec, Žerjavinec, Šašincev, Gajec, Obrež, Belovar, Lužan, Adamovec, Jesenovec, Moravče, Glavnica Gornja i Donja (slika 9). Danas škola ima matičnu i četiri područne škole, matična škola je u Soblincu i područna škola Adamovec imaju osmorazrednu nastavu, a dok u Glavnici Donjoj i Moravču je četverorazredna nastava.

Slika 8. Zgrada osnovne škole Ivana Grande Soblinec Sesvete.

Izvor: vlastita fotografija.

Slika 9. Bojama istaknuta naselja školskog područja OŠ Ivana Grande.

Izvor: Prilagodba zemljovida Darko Finek prof.

Župna crkva Bezgrešnog začetca Blažene Djevice Marije kao drugi akter naselja Soblinec izgrađena je 2000., prvo misno slavlje koje je održano u crkvi bilo je 2003., a trinaest godina kasnije 30. svibnja. 2016. crkva je posvećena od strane Zagrebačkog nadbiskupa

kardinala Josipa Bozanića (slika 10). U župu Soblinec pripadaju sljedeća naselja; Popovec, Gajec, Obrež, Žerjavinec, Šašinovec i Šija vrh. U svakom od navedenih mjesta se nalazi kapelica, pa tako se u naselju Popovcu nalazi kapelica “Srce Isusovo”, u naselju Gajec se nalazi kapelica koja je posvećena Blaženom Alojziju Stepincu, u naselju Žerjavinec je kapelica “Sv. Duha” i u Šašinovcu je kapelica “Sv. Trojstva”. Župna crkva Bezgrešnog začeca BDM i župljani imaju svog zaštitnika Sv. Kristofora. Sveti Kristofor je zaštitnik župljana i župe, a svakog prvog petka u mjesecu župnik blagoslivlja automobile župljana i daruje ih s malom ikonom Sv. Kristofora koje mogu objesiti u svoje blagoslovljene automobile¹¹.

Slika 10. Crkva Bezgrešnog začeca BDM.

Izvor: vlastita fotografija.

Doseljavanjem stanovništva naselje se počelo širiti te je potpuno spojeno sa zaseokom Obrež i susjednim naseljem Žerjavinec. Metodom promatranja zaključeno je da u zaseoku Obrež ima svega 28 kuća. Nekad ranije Obrež je bio naselje, a danas je samo ulica u

¹¹ Blagoslov vozila - [Watch](#) | [Facebook](#)

sklopu naselja Soblinec. Obrež se smjestio na malenom brdu iz kojeg se pruža pogled prema Soblincu na župnu crkvu. U središtu ulice nalazi se kapelica „Sv. Franje Asiškog“ koju su izgradili Barica i Stjepan Kuzmić kao zavjet sv. Franji i Gospi Lurdskoj (slika 11). U kapelici se nalaze kipovi koje je gospođa Barica osobno donijela i posvetila u Asizu i Lurdu.

Slika 11. Kapelica „Svetog Franje Asiškog“ u Obrežu.

Izvor: vlastita fotografija.

Danas u Obrežu žive tri obitelji koje se bave poljoprivredom. Kroz neformalni razgovor s obitelji Pajtak koja se bavi uzgojem povrtlarskih kultura i uzgojem božićnih jelki, članovi OPG-a su istaknuli da na posjedu imaju nekoliko plastenika u kojima uzgajaju razne povrtlarske kulture. Povrće prodaju na tržnici u Sesvetama, a borove prodaju na kućnome pragu. Druga obitelj, koja je ujedno obitelj same autorice, je OPG „Košec“ koji djeluje unatrag 30 godina. Na OPG –u se nalaze četiri muzne krave, nekoliko krmača i kokoši, odnosno OPG se bavi proizvodnjom mlijeka i mliječnih proizvoda koje prodaju na kućnome pragu i vrše dostavu u novoizgrađeno naselje Novi Jelkovec. Meso, odnosno odojke koje proizvedu na OPG-u distribuiraju u restoran Inela u kojem je jedan od članova OPG suvlasnik, a restoran se nalazi nedaleko, u naselju Belovar. Obitelj se bavi uzgojem kukuruza i žitarica kojima hrane stoku, a viškove prodaju. Najstariji član OPG-a polako odlazi u mirovinu te vođenje OPG-a prepušta unuku. Treći po redu je OPG „Kuzmić“ koji se bavi uzgojem svinja, odojaka i krmača. OPG uzgoja svinja i drže jednu kravu za vlastite potrebe, ukupno na gospodarstvu posjeduju 6 krmača koje koriste za rasplod. Uz uzgoj

svinja bave se uzgojem žitarica i kukuruza za potrebe hranjenja stoke. Navedeni OPG-ovi su također akteri ruralnog razvoja, jer kod proizvodnje a i prodaje ostvarivanja dobiti, dolazi do “migracije” ljudi koji dolaze po domaće proizvode na gospodarstva pa tako doprinose cjelokupnom ruralnom razvoju svojeg, kao i okolnih naselja. Uz OPG „Pajtak“ koji se bavi povrtlarskom proizvodnjom na području naselja Soblinca nalazi se i četvrti OPG koji se bavi uzgojem voća i povrća, a to je OPG “Plodovi Kovačević”. OPG “Plodovi Kovačević” je treći akter ruralnog razvoja te je vodeći proizvođač voća i povrća na ovom području. Naime, na svome gospodarstvu imaju plantaže jagoda i šparoga, te nešto malo povrtlarskih kultura, a vlasnik je ujedno i osnivač udruge zagrebačke “Jagodice purgerice” (slika 12). Udruga „Jagodica purgerica“ je udruga uzgajivača jagoda u Gradu Zagrebu koji prodaju jagode pod oznakom za kvalitetu i zdravstvenu ispravnost iz zelenog djela Grada Zagreba.

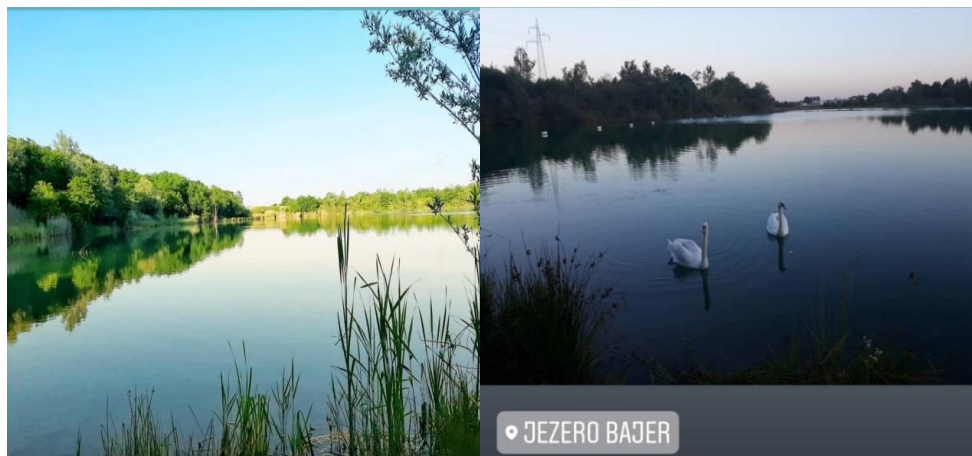

Slika 12. Jagode i šparoge s OPG-a „Plodovi Kovačević“.

Izvor: vlastita fotografija.

Između zaseoka Obrež, Soblinca i Žerjavinca smjestili su se Bajeri na kojima se nalazi Športsko ribolovni klub Sesvete (u daljnjem tekstu Š.R.K.) koji je isto tako važan akter ruralnog razvoja (slika 13). Jezera Bajeri nastala su tako da se nekada vršila eksploatacija gline koja se odvozila u obližnju ciglanu gdje se pekao crijep i opeka. Propadanjem i zatvaranjem ciglane Bajeri su zapušteni i počinje se pojavljivati izvor vode koji puni

jezera. Nastajanjem kluba, ribolovci puštaju ribe u jezera i počinje uzgajanje slatkovodne ribe.

Slika 13. Jezera Bajer

Izvor: vlastita fotografija

Daljnijim istraživanjem ruralnih aktera u Soblinecu prepoznaje se restoran, bar i pizzerija “Barrel” koji se poznat u široj okolici i također sudjeluje u akciji promocije i promidžbe gastronomske ponude “Tjedan restorana”¹². Od ugostiteljske ponude u naselju se nalaze dva kafića i jedan restoran odnosno sala za svadbe „Kašnar“. U središtu naselja nalaze se trgovina i pekarna “Miško”, a na suprotnoj strani se nalazi Narodni trgovački lanac. Unazad par godina u Soblinec dolaze i razne tvrtka kao što je “Bejo” koja se bavi oplemenjivanjem sjemena povrća te ukupno ima 10 zaposlenih. Sljedeća tvrtka bavi se prodajom instalacijskih materijala “Dinop”. Tvrtka “Frigo plus” se bavi proizvodnjom i izgradnjom rashladne i ventilacijske opreme, ujedno ta tvrtka je novija u naselju izgrađena je 2017., odnosno preselila se iz Starog Jelkovca u naselje Soblinec. Naravno, ima još i obrtnika koji se bave proizvodnjom PVC¹³ stolarije, automehaničarske radionice, frizeri, kozmetičari itd.

4.3. Analiza odabranih aktera

Aktere koje sam izabrala i analizirala su iz različitih zanimanja i njihova gledišta vezano uz ruralni razvoj se razlikuju jedno od drugih. Prvi intervju koji sam provela je bio sa župnikom Ivanom koji je dvije godine župnik u crkvi Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije te mu je ovo druga župa u njegovoj svećeničkoj karijeri. Kao mlad svećenik ima

¹² [Tjedan restorana - Posts | Facebook](#)

¹³ PVC - plastomerni materijal građen od linearnih i razgranatih makromolekula.

velike ambicije i planove za župnu zajednicu. Jedan od glavnih zadataka koji želi ostvariti je izgradnja dvorane u kojoj bi se održavale kateheze za mlade koje se sada održavaju u crkvi. Danas se te kateheze održavaju u župnoj crkvi, ali kada dođu hladniji dani nemoguće je zagrijati crkvu da u njoj bude ugodno održavati kateheze pa se često kateheze preko zime ne održavaju. Njegovo mišljenje oko ruralnog razvoja je da crkva kao zajednica i kao ustanova okuplja ljude na misnim slavljinama i raznim radionicama kao što su zajednica mladih, župni zborovi, župni Caritas i kreativna radionica Zrcalo. Mladi se okupljaju u crkvi na raznim aktivnostima i svojim idejama doprinose samoj zajednici preko kateheza za studente i radničku mladež, dok đaci i ministranti često svoje susrete imaju tako što odlaze u kino, kazališta ili u ZOO vrt. Kako je i sam župnik rekao da ne vodi samo mlade, već vodi i stariji dio zajednice, često su to jednodnevni izleti u razna svetišta diljem Hrvatske. Kreativna radionica okuplja sudionike svih uzrasta koji žele izraziti svoju kreativnost. Često se izrađuju neki predmeti koji se odnose za blagdane i svetkovine koji se održavaju u župnoj crkvi, kao što su božićni ukrasi za Božić, uskršnji ukrasi za Uskrs. Na pitanje je li zadovoljan radom župne zajednice župnik je rekao je da je zadovoljan i da su svi divni i da svatko na neki način doprinosi zajednici, ali kako je ova pandemija prisutna nešto sve u slabijem broju jer ljudi se boje ali ih ima. Župa je sama po sebi jedan od važnih aktera ovoga kraja, a razlog tome je što okuplja stanovnike iz svoje župe ali i stanovnike iz okolnih župa koji dolaze na Svetu misu. Kao što je i sam župnik rekao, jako je ponosan na mlade koji svake godine organiziraju križni put kroz župu. Jako puno stanovnika sudjeluje u tom križnom putu, ili kao hodočasnici ili pak oni koji na svakoj postaji pripreme neki oblik okrijepe za hodočasnike. Križnim putem se obilaze sve kapelice i raspela u župi koji simboliziraju svaku postaju, počinje se u naselju Popovec, a završava u naselju Šija Vrh (slika 15) . Na čelu procesije uvijek ide netko tko nosi drveni križ a ostali ga slijede, po dolasku kod kapelice ili raspela čita se pripremljeni tekst za svaku postaju a nakon toga slijedi kratka okrepa koju su župljani pripremili (slika 14). Sam križni put je još jedan akter u akteru jer je poznat u cijelom Sesevskom Prigorju.

Slika 14. Jedna od postaja u Obrežu kod kapelice Svetog Franje Asiškog.

Izvor: vlastita fotografija.

Slika 15. Procesija križnog puta župe Soblinec.

Izvor: vlastita fotografija.

Idući intervju proveden je s vlasnikom OPG- a “Plodovi Kovačević” pri čemu se gospodin ukratko predstavio i opisao što sve ima na svom OPG –u. OPG “Plodovi Kovačević” bavi se plantažnim uzgojem jagoda i šparoga i jedini je s takvim načinom uzgoja u Gradu Zagrebu (slika 16). Uz plantažni uzgoj jagoda i šparoga bavi se uzgojem povrća na manjim parcelama i uzima zemlju u zakup. Sve svoje površine navodnjava iz obližnjeg potoka koji prolazi kroz njegovo gospodarstvo. Daljnji planovi idu u smjeru proširivanja OPG–a i podizanja kvalitete. Želja mu je da obnovi drvenu kuću koja se nalazi na gospodarstvu, a danas u njoj pruža manje usluge proslava kao što su rođendani. Drvenu kuću želi proširiti i obnoviti, proširiti smještajne kapacitete te otvoriti restoran. Kao poljoprivrednik i proizvođač voća i povrća često koristi potpore i poticaje grada i ministarstva, a kod opremanja gospodarstva poljoprivrednim strojevima koristi se fondovima EU. Na pitanje postoji li mogućnost da se OPG “Plodovi Kovačević” zajedno s još nekim prijave na neki natječaj te da zajedno koriste mehanizaciju, gospodin Kovačević odgovara kako bi to bilo izrazito dobro, ali da ne postoji mogućnost jer u današnje vrijeme ljudi baš ne žele

surađivati. Razlog tomu je što se boje konkurencije, odnosno prema riječima gospodina Kovačevića misle da će biti oštećeni i prevareni te da će drugi biti bolji od njih. Jedna od glavnih aktivnosti na OPG- u je samobranje jagoda, gdje ljudi dolaze brati jagode u neograničenim količinama, a kada ih beru mogu uživati u tim plodovima i jesti ih koliko god žele. OPG "Plodovi Kovačević" jedan su od brojnih aktera koji se nalaze u Sessvetskom Prigorju i koji mogu doprinijeti ruralnom razvoju. S obzirom da je tendencija OPG-a da se razvija u smjeru seoskog turizma, dolaskom gostiju još će više u budućnosti doprinijeti ruralnom razvoju svojeg kraja. Uz to što će gosti moći boraviti na gospodarstvu, moći će posjetiti i ostale aktere koji su predstavljeni kroz rad kao npr. jezera Bajeri. Naime, jezera su relativno blizu OPG-a "Plodovi Kovačević" svega jedan kilometar udaljenosti. Stoga i gospodin Kovačević ističe da su jezera Bajeri i Š.R.K. odlični akteri ruralnog razvoja istraživanog područja s naglaskom da se moraju dobro potruditi oko uređenja jezera.

Slika 16. Plantaža jagoda OPG-a "Plodovi Kovačević".

Izvor: vlasnik OPG-a gospodin Kovačević.

Predsjednik Š.R.K.-a se također složio s gospodinom Kovačevićem da jezera treba urediti pa će biti jako dobra turistička atrakcija (slika 17). Jednim dijelom jezera su postala prepoznatljiva jer jako puno ribolovaca dolazi na jezera bez obzira na to bave li se profesionalnim ribolovom ili dolaze samo iz hobija. Predsjednik je istaknuo da organiziraju razna natjecanja - noćna ili dnevna. Ističe kako su natjecanja jako zanimljiva te da uz natjecatelje dolaze i navijači koji dolaze uživati u ljepotama jezera i družiti se. Često se ljudi, naročito vikendima, šecu oko jezera ili se bave nekim drugim oblikom aktivnosti. Također na jezera dolaze i hobisti koji puštaju brodove na daljinski pogon. Nekada ranije,

kada su bile jake zime i kada su se jezera smrznula, djeca su se dolazila klizati¹⁴, ali predsjednik Š.R.K.-a ističe kako je danas to zabranjeno zbog tragedija utapanja što se zbilo prije nekoliko godina. Zanimljivost jezera Bajeri jest što ona predstavljaju dom ribama iz Parka Maksimir. Naime, jezera iz Parka Maksimir se nakon dužeg vremena čiste te se u potpunosti isušuju, a ribama je tada potreban privremeni dom pa su tako ribe smještene u jezera Bajeri. Nakon što se jezera u Parku Maksimir očiste i napune vodom ribe se vraćaju u svoj „stari dom“. Danas se jezera nazivaju raznim imenima, neki ih nazivaju Jezera Soblinec, neki Jezera Bajeri a neki Jezera Sesvete¹⁵, no nije bitno kao ih tko zove već je bitno da je to jedno mjesto na kojem se može odmoriti i uživati u prirodi. Kako je predsjednik najavio, radi se na uređenju jezera, a financiraju se dijelom putem fondova, a dijelom iz vlastitih sredstava te je istaknuo kako je to jedan od vodećih projekata kojima će se baviti u budućnosti.

Slika 17. Jezero u lipnju.

Izvor: vlastita fotografija.

Posljednji razgovor je bio s učiteljicom razredne nastave XY iz osnovne škole Ivana Grande Soblinec Sesvete. Ona je bila i moja učiteljica u osnovnoj školi u kojoj već 35 godina radi. Sam intervju krenuo je s općim pitanjima o školovanju i generacijama koje dolaze. Jedan od vodećih problema s kojim se škola i učitelji suočavaju je trenutna pandemijska situacija koja je natjerala učitelje na provođenje online nastave. Online nastava je izazovna u svim segmentima, a prilagodba je bila izrazito teška u prvim tjednima nastave. Ističe kako se vremena mijenjaju i kako se generacije učenika mijenjaju iz godine u godinu te smatra da je to posljedica digitalizacije koja je u velikom broju

¹⁴ Što mogu i sama potvrditi jer sam kao mala išla na klizanje na jezero.

¹⁵ Od kad znam za sebe, jezera se nazivaju Bajeri, ali čujem da ih moji sumještani često nazivaju drugačije.

dostupna učenicima. Jedna od bolnih točaka naselja Soblinec, kako zajedno ističu župnik Ivan i učiteljica, bila je rekonstrukcija križanja blizu škole. Križanje je bilo neuređeno i sastojalo se samo od pješačkih prijelaza, a u vrijeme završetka nastave nastaju velike gužve. Srećom, danas je križanje opremljeno semaforima, pješačkim prijelazima i adekvatnim nogostupom koji uvelike olakšavaju kretanje učenicima kada idu u školu. Osnovna škola je jedan od vodećih aktera zato što okuplja i školuje mlade ljude, organizira razne školske predstave u kojima sudjeluju učenici i njihovi roditelji i to ne samo u ovoj školi, nego i u područnim školama koje se nalaze u naseljima Adamovec, Moravče i Donja Glavnica. Škola u Adamovcu se ponosi s pjesnikom Dragutinom Domjanićem koji je odrastao u naselju te se svake godine njemu u čast organiziraju “Domjanićeve noći” što prerasta u turističku atrakciju značajnu za ruralni razvoj toga kraja. Nažalost, danas područne škole u Donjoj Glavnici i Moravču bilježe pad broja djece u školskim klupama. Učiteljica, kao i ranije navedeni akteri, istaknuli su da njihove institucije svakako doprinose ruralnom razvoju, a učiteljica tu svoju ulogu ističe i kao urednica školskog časopisa “Kresnice” koji svake godine izlaze u tisuću primjeraka (slika 18). Jedan od projekata u kojima škola sudjeluje je proširivanje i nadogradnje škole kako bi se mogla izvoditi jednosmjenska nastava. Kao što je već navedeno i kako je učiteljica istaknula, škola je jedan od glavnih aktera ruralnog razvoja, zato što okuplja djecu i sudjeluje u njihovom obrazovanju te organizira razne zanimljive aktivnosti kao što su predstave, božićni sajam na kojem učenici izrađuju božićne ukrase koje prodaju po simboličnoj cijeni i slično (slika 19). Sve u svemu, škola okuplja mlade ljude i animira ih kroz njihov osnovnoškolski život.

Slika 18. Naslovnica školskog časopisa “Kresnice” iz 2013. Na temu bonton u školi.

Izvor: vlastita fotografija..

Slika 19. Božićni sajam u osnovnoj školi u Soblinecu.

Izvor: fotografija učiteljice XY

Uz ova četiri aktera koja su detaljnije predstavljena u naselju Soblinec, naravno da ima još potencijalnih aktera ruralnog razvoja koji mogu biti čimbenici u daljnjem razvoju naselja Soblinec. Naselje je relativno novo te mu nedostaje dosta toga, ali ništa što može usporiti život živahnog i skladnog naselja koje se razvija.

4.4. SWOT analiza

SWOT analizom¹⁶ se analizira i identificira četiri aspekta, a to su: snage, slabosti, prilike i prijetnje. Promatranjem snaga i slabosti u kombinaciji s prilikama i prijetnjama može se zaključiti kako je SWOT analiza naselja Soblinec nastala kao rezultat provedenih intervjua s akterima ruralnog razvoja naselja Soblinec. Također je važno je napomenuti kako je pri formiranju analize korištena razna dostupna literatura i svi podaci o naselju koji su prikupljeni u svrhu pisanja rada.

Tablica 3. SWOT analiza naselja Soblinec

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> ✘ Prirodne ljepote ✘ Blizina grada Zagreba (20 km) ✘ Dobra cestovna povezanost ✘ Stalan rast broja stanovnika ✘ Relativno novo naselje 	<ul style="list-style-type: none"> ✘ Neujednačeno i nezadovoljavajuće sudjelovanje na projektima ✘ Neuključenost u LAG ✘ Manjak informiranosti ljudi o potencijalima ruralnog razvoja ✘ Nedostatak nogostupa i zbrinjavanje otpadnih i oborinskih voda ✘ Neaktivnost mjesnog odbora
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> ✘ Povećati broj udruga i pokrenuti udrugu mladih ✘ Korištenje većeg broja potpora i EU fondova ✘ Stvaranje boljih preduvjeta ✘ Pokretanje seoskog turizma 	<ul style="list-style-type: none"> ✘ Urbanizacija ✘ Izgradnja stambenih zgrada ✘ Nemogućnost bavljenja bilo kojim oblikom poljoprivredne proizvodnje

Izvor: Vlastite bilješke.

¹⁶ [Što je SWOT analiza i koje su smjernice potrebne za izradu? \(markething.hr\)](http://www.markething.hr)

Iz tablice 3. vidljive su prednosti i prilike naselja Soblinec. Prednosti koje je važno istaknuti je blizina grada Zagreba i vrlo povoljna cestovna povezanost. Naselje Soblinec je smješteno na staroj Varaždinskoj cesti i cesti za Sv. Ivan Zelina, a svega je 500 m udaljeno od izlaza/ulaza za autocestu A4. Naselje je relativno novo i u stalnom porastu broja stanovništva. Samo naselje je smješteno na vrlo povoljnom mjestu i okruženo šumom te se može istaknuti kako je okruženo prirodnim ljepotama. Prilike koje je vrlo važno iskoristiti je poticanje osnivanja udruga i pokretanje udruge mladih s obzirom da u naselju nema nijedne udruge, a mladi su jedino uključeni u župnu zajednicu. Od ostalih prilika koje se mogu iskoristiti su korištenje većeg broja nacionalnih potpora i EU fondova. Kako je ranije navedeno OPG "Plodovi Kovačević" povlači i koristi nacionalne potpore i EU fondove, dok ostali OPG-ovi to ne koriste. Također važno je stvoriti više od trenutnog kao što se može vidjeti u SWOT analizi kao što je pokretanje seoskog turizma s obzirom da u blizini nema registrirane te djelatnosti.

Uz prednosti i prilike koje su izrazito povoljne, nažalost ima dosta slabosti i puno prijetnji. Slabosti s kojima se naselje svakodnevno susreće je nedostatak sudjelovanja u projektima koji se tiču naselja Soblinec. Isto tako veliki je nedostatak nogostup kojim bi se povezala naselja, a veliki problemi nastaju kod povećanih oborina zbog nedostatka zbrinjavanja oborinskih voda. Svemu tome dodatnu slabost uzrokuje nedovoljna aktivnost mjesnog odbora. Jedna od slabosti s kojom sam se susrela u pisanju ovoga rada je nerazumijevanje značenja ruralnog prostora, pa sam prilikom provođenja intervjua trebala davati dodatna pojašnjenja. Naime, ispitanici su bili uvjereni da žive u urbanom području, a ne u ruralnom jer kako su i sami naveli mi smo dio Grada Zagreba. Međutim, moje pojašnjenje je bilo da živimo na rubnim ruralnim dijelovima Grada Zagreba gdje se ljudi bave poljoprivrednom djelatnošću te po toj osnovi moru koristiti različite izvore financiranja. Možda bi i drugi akteri po toj osnovi mogli koristiti financijska sredstva no, vjerojatno zbog neinformiranosti to ne čine. Uz neinformiranost stanovništva usko je i vezano djelovanje LAG-a kojeg u naselju Soblinec, Gradskoj četvrti Sesvete i u Gradu Zagrebu nema, odnosno ne postoji. Smatram da uključivanje u LAG može povoljno djelovati na poljoprivrednike i unaprijediti njihovu proizvodnju te im pomoći kod provođenja projekata, kao i svim drugim akterima i mjesnom odboru. To bih i istaknula kao glavnu mogućnost koja bi se u budućnosti mogla iskoristiti te ću preporuke i prijedloge opisati u sljedećem podpoglavlju. Prijetnje koje će za desetak godina postati prave prijetnje su urbanizacija i izgradnja stambenih zgrada. Posljednjih pet godina u naselju Soblinec su

izgrađene četiri stambene zgrade, a kako vrijeme odmiče biti će ih još i više. Danas se planira izgradnja još tri stambene zgrade u Soblincu. Izgradnjom stambenih zgrada i doseljavanjem stanara u zgrade moglo bi doći do zabrane bavljenja bilo kojim odlikom poljoprivredne proizvodnje. Grad Zagreb se jako brzo razvija i sve više se širi na svoje rubne dijelove, odnosno na ruralna područja. Gospodarstva će se morati iseliti iz svoga okruženja na područja koja će odgovarati njihovoj proizvodnji. Oni koji će biti u mogućnosti preseliti će svoju proizvodnju, ali nažalost neki neće biti u mogućnosti te će biti primorani obustaviti svoj rad.

Svi intervjuirani akteri ruralnog razvoja naselja Soblinec u prethodnom podpoglavlju bili bi ti koji mogu inicirati uključivanje u već postojeći LAG na području Zagrebačke županije, a Župa može pripomoći u formiranju udruge mladih te ih smjestiti u svoje prostore gdje će se održavati kateheze za mlade i ostale aktivnosti koje njih zanimaju. Svakako je važno pokrenuti i aktivirati mjesni odbor koji je prijeko potreban za daljnji razvoj naselja Soblinec.

4.5. Preporuka za korištenje mjera ruralnog razvoja i prijedlog projekta

Prijava i provedba projekata značajno bi utjecali na gradsku četvrt Sesvete i naselje Soblinec koje pripada gradskoj četvrti. Naime, gradskoj četvrti je potrebna modernizacija prometne infrastrukture, a mjera koja se može uspješno provesti u vezi poboljšavanja infrastrukture je Mjera 7 pod nazivom *Temeljne usluge i obnova sela u ruralnom području*. Loše prometnice rezultiraju velikim gužvama koje se stvaraju u jutarnjim i popodnevnim satima, također izgradnja nogostupa i pješačkih staza vrlo bi povoljno utjecala na život stanovništva. Naselje Soblinec od centra Sesveta udaljeno je 4 km i kada se provode neki radovi ili kada se desi prometna nesreća kolona automobila seže sve do naselja Soblinec a nekada i dalje. Također u naselju, kako je vidljivo u tablici 3, nedostaje nogostup, te postoji problem zbrinjavanja otpadnih i oborinskih voda. Sljedeća mjera koja bi mogla pridonijeti ruralnom razvoju naselja Soblinec i same gradske četvrti je Mjera 6 *Razvoj poljoprivrednih gospodarstva i poslovanja*. Mjera 6 značajno može doprinijeti OPG-ovima koji se nalaze u naselju Soblinec a to su OPG „Košec“, OPG „Pajtak“, OPG „Kuzmić“ i OPG „Plodovi Kovačević“.

Navedeni projekti koji se provode u gradskoj četvrti Sesvete (poglavlje 4.1. Opis i povijest gradske četvrti Sesvete) ni u jednom segmentu se ne odnose na naselje Soblinec.

Proučavajući provedene projekte ruralnog razvoja u EU¹⁷, a prema uzoru na jednu europsku državu, odlučila sam izraditi prijavu za projekt „Modernizacije glinokopa u oazu mira, ljepote prirode i rekreacije na jezerima Bajeri“. Država za inspiraciju i izradu projekta je Grčka koja je provodila projekt „Modernizacija termalnih voda“. Razlog odabira za provedbu ovog projekta pao je na jezera Bajeri odnosno Š.R.K. Sesevete koji zaslužuju potpunu preobrazbu, te će služiti za rekreaciju, boravak u prirodi ili za ribolov. Kao što sam već kroz rad pisala Š.R.K. Sesevete su jedni od glavnih aktera naselja Soblinec i uređenjem jezera Bajeri, jezera mogu poslati prepoznatljiva u široj okolini i s razlogom ih se može zvati Sesevetskim Jarunom. U nastavku će se opisati predloženi projekt za naselje Soblinec na isti način kao što se je to učinjeno za provedene projekte u EU na stranici Europske mreže za ruralni razvoj. Stoga će i prijedlog ovog projekta biti napisan kao da je već proveden.

Naziv projekta: Modernizacija glinokopa u oazu mira i ljepote

Podaci o teritoriju:

Stanovništvo: 1608

Površina: 509,86 ha

Gustoća naseljenosti: 315, 29 stanovnika/km²

Broj naselja: 2

1. Pozadina projekta

Bajeri se sastoje od tri veća jezera i dva manja, a smjestili su se između naselja Soblinec i Žerjavinec te zaseoka Obrež. Naselja Soblinec i Žerjavinec smjestila su se na ravnici, a zaselak Obrež se nalazi na brdu iz kojeg se pruža pogled prema Soblincu s jedne strane, a s druge strane prema naselju Žerjavinec i šumi. U samoj blizini se nalaze pašnjaci, usjevi žitarica i šuma koja se proteže na nekoliko desetaka hektara. U okolini pretežno obitava mješovito stanovništvo, što mlađe što starije populacije, a demografski pokazatelj prikazuje porast stanovništva. Gospodarstvo se temelji na primarnoj proizvodnji kao što je uzgoj žitarica i vinograda, uzgoj stoke, a turizam je manje zastupljen, ali sekundarni sektor je dobro razvijen. Glavni cilj je iskoristiti lokalne i prirodne resurse koji bi bivši glinokop pretvorili u jednu vrstu turističke destinacije s visokim ekološkim vrijednostima.

¹⁷ Europska mreža za ruralni razvoj <https://enrd.ec.europa.eu/>

2. Zašto je projekt primjer dobre prakse?

Projekt se temelji na prelijepom i mirnom mjestu te je smješten na pogodnoj lokaciji gdje izvire voda kojom se jezera jednim dijelom pune. Položaj je pogodan zato što su se jezera smjestila u samom Sesevskom Prigorju pa tek onda u gradskoj četvrti Sesvete. Prijavom na projekt promovirati će se gradska četvrt i naselja koja se nalaze u blizini jezera, a isto tako poticati će se razvoj drugih oblika alternativnog turizma. Projekt upućuje na prethodne slabosti naselja i četvrti kao što je neiskorištenost lokalnih prirodnih resursa i nebrige o jezerima. Partnerski pristup i Udruga zelena i plave Sesvete bili su ustrojeni u promicanju provedbe samog projekta, a bliska suradnja s Gradom Zagrebom pružala je potrebnu podršku i informacije. Promocija se vršila putem interneta i mreži raznih kompatibilnih poduzeća, a nastala je u kontekstu lokalnih poduzeća kao poduzeća koja pružaju usluge smještaja, restorani, poljoprivredna gospodarstva, industrijska poduzeća itd. Prije početka projekta, raspon turističkih usluga u gradskoj četvrti je bio na razini pa nije bilo potrebe za poticanjem novih turističkih usluga. Umrežavanje i suradnja bile su važni nositelji ovog projekta u pružanju informacija za udrugu, lokalnu zajednicu i posjetitelje. Umrežavanje s nekim od LAG-ova ili sa susjednim županijama postignuta je kroz sudjelovanje u međuregionalnoj mreži. Kroz ovu mrežu definirano je niz mjera za promicanje zajedničkih obilježja naselja i gradske četvrti Sesvete, osobito onih vezanih za unaprjeđenje lokalnih proizvoda i usluga.

3. Opis projekta

3.1. Kratka povijest projekta

Projekt uključuje uređenje i modernizaciju tri najveća jezera Bajer u naselju Soblinec. Bajeri su nastali tako što su bili glinokop za obližnju ciglanu u kojoj su se izrađivale cigle i cijepovi za izgradnju kuća. Vlasnik je bio gospodin Ante Peška, nakon čije smrti ciglana propada. Udruga zelene i plave Sesvete i Grad Zagreb nastojali su pokrenuti lokalne resurse te podržati inovativne i lokalne inicijative. Usredotočili su se na mjere i projekte koji promiču prirodne ljepote samog naselja i gradske četvrti Sesvete kako bi promovirali kao turističku destinaciju visoke ekološke vrijednosti. Projekt je u skladu s lokalnom strategijom gradske četvrti Sesvete jer je fokusiran na promicanje turizma, a promovira i prednosti naselja Soblinec i Žerjavinec ali i okolnih naselja. U definiranju projekta, uloga Udruge zelene i plave Sesvete bila je provođenje stručnih studija vezanih za okoliš. Nakon provedbe studije obaviještene su sve nadležne institucije te su tijekom provedbe projekta sudionicima sve potrebne informacije bile dostupne.

3.2. Glavne aktivnosti

Glavna aktivnost je unaprjeđenje lokaliteta jezera te su obavljene specifični građevinski radovi na poboljšanju obale jezera i šetnice te izgradnja drvenih nadstrešnica. Projektom su organizirane promotivne aktivnosti i dizajnirana je internet stranica s ciljem podizanja svijesti i promicanje prirodnih ljepota jezera. Sve aktivnosti su provodili lokalni radnici i inženjeri.

3.3. Konkretna postignuća i rezultati

Projekt je na inovativan način pridonio turističkom tržišnom području, kroz poboljšavanje tehnologije, služenje prirodnim lokalitetom, sudjelovanje lokalnog stanovništva u razvojnom procesu.

3.4. Problemi koji su se pojavili / naučene lekcije

Na provedbi projekta nije bilo posebnih problema, osim kašnjenja s promotivnim aktivnostima i postavljanjem internet stranice ali to se u kratkom roku uspješno riješilo. Ključna lekcija naučena iz projekta je da je jako važna kontinuirana komunikacija sa sudionicima u svakoj fazi rada čime se rješavaju kontinuirano nastale poteškoće prije nego što se pretvore u ozbiljan problem.

3.5. Trajanje projekta

Projekt je započeo u svibnju 2019. godine, a završio u listopadu 2021. godine.

3.6. Proračun

Ukupan proračun je iznosio 5.000.000 HRK, a sastoji se od 2.000.000 HRK iz vlastitih sredstava i 3.000.000 iz fondova EU.

5. ZAKLJUČAK

Ruralni razvoj iznimno je važan za razvoj poljoprivrede ali i stanovništva koje živi u ruralnom području koji treba omogućiti što kvalitetniji život za stanovnike. Rezultati istraživanja pokazuju sljedeće:

- U naselju Soblinec, kao dio gradske četvrti Sesvete, raste broj stanovnika.
- Naselje Soblinec pripada rubnim dijelovima gradske četvrti Sesvete gdje se stanovništvo bavi poljoprivredom pa područje naselja ima potencijala za razvoj kroz različite mjere ruralnog razvoja kao što je aktiviranje ili pokretanje LAG-a koji će omogućiti poljoprivrednicima uspješno poslovanje i lakše financiranje.
- Mjere ruralnog razvoja koje mogu pripomoći naselju je uređenje naselja s nogostupom i izgradnja odvodnje za oborinske i otpadne vode.
- Uređenje i provođenje projekta za uređenje starog glinokopa u oazu mira i ljepote na jezerima Bajer može značajno utjecati na ruralni razvoj naselja te potaknuti veći dolazak posjetitelja na jezera. Jezera nude brojne aktivnosti te svatko za sebe može pronaći što mu odgovara.
- Osnovna škola svoj doprinos daje kroz školski časopis "Kresnice", organiziranjem raznih aktivnosti na kojima mogu sudjelovati učenici.
- Župnik doprinosi ruralnom razvoju kroz različite aspekte kao što je na primjer organiziranje križnog puta koji je poznat u cijelome Sesevskom Prigorju.
- OPG "Plodovi Kovačević" ruralnom razvoju doprinosi pružanjem usluga samobranja jagoda na svome gospodarstvu te tako promovira naselje Soblinec i potiče posjetitelje da dođu na gospodarstvo.
- Međutim, uz sve pozitivne strane koje se mogu postići i poboljšati neke se ipak ne mogu izbjeći kao što je urbanizacija i izgradnja stambenih zgrada, a koje mogu dovesti do zabrane bavljenja bilo kojim oblikom poljoprivrede.

Zaključno, može se primijetiti kako naselje Soblinec i glavni akteri imaju veliki potencijal za ruralni razvoj, iako administrativno pripada gradskoj četvrti Sesvete. Aktiviranjem i provođenjem mjera ruralnog razvoja naselje, ali i gradska četvrt Sesvete, mogu stvoriti lijepu sliku ruralnog područja u sesevskom Prigorju i na taj način utjecati na brojne promjene u skladu s novim svjetskim trendovima zdravog i „zelenog“ mjesta za život i rad.

6. LITERATURA

1. Arapović, J, Bokan, N. (2018). Ekološka modernizacija i ruralni razvoj: između teorije i prakse . *Agroecnomia Croatica*, 8 (1), 94-102.
2. Babić, D. (2004.) Ivan Cifrić: Ruralni razvoj i modernizacija: prilozi istraživanju ruralnog identiteta. *Sociologija i prostor*, 42 (3/4 (165/166)), 422-426.
3. Bakran Burić, V (2019.): Župa Soblinec putuje kroz vrijeme, Internet stranica Caritas Zagrebačke nadbiskupije, [ŽUPA SOBLINEC PUTUJE KROZ VRIJEME / Caritas Zagrebačke nadbiskupije \(czn.hr\)](#) (29.05.2022.)
4. Kušen, E. (2003.) Uređenje, razvoj i obnova hrvatskog ruralnog prostora. *Sociologija i prostor*, 41 (1/2 (159/160)), 29-45.
5. Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj grada (2019.): Sesevete, Gradske četvrti grada Zagreba, prostorna i statistička analiza.
6. Samec, B.: Ekolozi i volonteri ove subote čistili oko jezera Soblinec, Sesevetski informativni portal [Ekolozi i volonteri ove subote čistili oko jezera Soblinec \(sesvete-danas.hr\)](#) . (19.07.2022.)
7. Samec, B: Jezero Soblinec privremeni je dom riba iz Maksimirskih jezera, Sesevetski informativni portal, [Jezero Soblinec privremeni je dom riba iz Maksimirskih jezera \(sesvete-danas.hr\)](#) . (29.05.2022.)
8. Svržnjak, K., Šarić, M., Kantar, S. i Jerčinović, S. (2017.). Obilježja ponude ruralnog turizma dalmatinskih turističkih regija. *Agroecnomia Croatica*, 7 (1), 117-125.
9. Vodopija, M (2021.): Obožavate jagode? Uberite vlastite na samo dvadeset minuta od centra Zagreba, [Obožavate jagode? Uberite vlastite na samo dvadeset minuta od centra Zagreba! - Elegant.hr](#) (19.07.2022.)
10. Vukašinović, N. (2010.): Putujmo po sesevetskom Prigorju, OŠ Ivana Grandje, Zagreb

Internet izvori:

11. Europska mreža za ruralni razvoj <https://enrd.ec.europa.eu/> . (21.07.2022.)
12. Hrvatska enciklopedija, što je naselje: [naselje | Hrvatska enciklopedija](#) . (21.05.2022.)
13. Model diferencije urbanih, ruralnih i prijelaznih naselja u Republici Hrvatskoj [model diferencijacije 02 \(dzs.hr\)](#). (16.07.2022.)

14. Mjesna samouprava Grada Zagreba , Gradske četvrti: [Gradske četvrti - Aktivnosti Grada Zagreba](#) .(21.05.2022.)
15. Muzej prigorje, arheološki lokalitet Kuzelin :[Arheološki lokalitet Kuzelin \(muzejprigorja.hr\)](#) .(26.05.2022.)
16. Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. [MPS_program-ruralnog-razvoja-RH_200x275_v6-LQ.pdf\(ruralnirazvoj.hr\)](#) (03.06.2022.)
17. Što je LAG? - [Što je LAG? - Hrvatska mreža za ruralni razvoj \(hmrr.hr\)](#) . (19.07.2022.)
18. Udruga zelene i plave Sesvete: [O nama | Udruga zelene i plave sesvete](#) . (16.06.2022.)
19. Zakon Republike Hrvatske, zakon o lokalnoj i područnoj tj. Regionalnoj samoupravi: [Zakon o lokalnoj i područnoj \(regionalnoj\) samoupravi - Zakon.hr](#) (21.05.2022.)
20. Župa Bezgrešnog začeca Blažene djevice Marije u Soblincu : [Župa BDM Soblinec - Župa Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije \(zupa-soblinec.com\)](#) . (27.05.2022.)

Vlastita saznanja

21. Košec, M. (2022): Tko su akteri ruralnog razvoja naselja Soblinec?: projektni zadatak u okviru kolegija “Ruralni razvoj” na Visokom gospodarskom učilištu u Križevcima.
22. Bilješke autora

7. PRILOZI

Prilog 1. Razgovor s učiteljicom razredne nastave u osnovnoj školi Ivana Grande Sobline Sesevete

1. Možete li se ukratko predstaviti?

Evo ja sam učiteljica razredne nastave od prvog do četvrtog razreda osnovne škole. Kroz moje ruke su prošle mnoge generacije te si ti jedna bila od njih (učiteljica XY je bila moja učiteljica u razdoblju 2007/2011 godine). Jako volim djecu te ovaj posao smatram pozivom a ne poslom.

2. Koliko dugo radite u osnovnoj školi?

U školi radim već 35 godina.

3. S kojim se problemima susrećete kao učiteljica razredne nastave od 1 do 4 razreda?

Pa.. jedan od vodećih problema koji su nas zadesili je sama pandemija Corona virusa i online nastava koja nam je svima poremetila račune. Kako i meni tako i samim profesorima i đacima koji se jako teško snalaze u ovim situacijama pogotovo što sam u pandemijskog godini dobila prve razrede s kojima je jako teško bilo raditi. Osobno kao već starija učiteljica imala sam i poteškoće sa samim predavanjem jer mi stariji se ne razumijemo u kompjutere kao vi mladi.

4. Jeste li zadovoljni današnjim generacijama?

Uuh teško pitanje... Iz generacija u generaciju od svojih učenika saznajem nešto novo te također mijenjam svoj način učenja jer današnji đaci drugačiji od tvoje generacije jer digitalizacija je učinila svoje. Imamo velikih problema, danas smo svi zaokupljeni drugim stvarima i svi kažu “ moje je dijete najbolje” i na tome ću se zadržati.. haahahahaha.

5. Što se po vašem mišljenju može bolje napraviti?

Po mome mišljenju najviše što se može popraviti je da ljudi manje-više obaziru na sebe a ne na ostale. Uvijek se može nešto popraviti... evo već duži niz godina apeliramo na rekonstrukciju križanja koja je bila bolna točka našeg Soblinca. Isto tako uspjeli smo obnoviti u našu

6. Možete li nam reći nešto više o područnim školama?

Naravno, evo osnovna škola u Soblincu je jedan od većih u gradskoj četvrti Sesvete. Imamo još 3 područne škole, područna škola u Adamovcu, područna škola u Moravči i područna škola Glavnica Donja. U Adamovcu je osmorazredna nastava, a u druge dvije je četverorazredna nastava. Škola u Adamovcu bilježi pad broja učenika, dok u ove dvije škole bilježimo porast učenika. Smatramo da je jako dobro što imamo područne škole zato što đaci imaju školu u svome ili u obližnjem mjestu školu i nema potrebe za putovanjem. Izrazito je to važno kada se radi o đacima koji su još mali kao što su to đaci od prvog do četvrtog razreda.

7. Sudjeluje li škola u nekim projektima, ako da možete li navesti neke od njih?

Da, evo škola bas sudjeluje u izgradnja lijevog krila naše škole koji će nam omogućiti jednosmjensku nastavu, trenutno se piše projekt. Dio će biti financiran iz vlastitih sredstava, dio iz EU i dio iz ministarstva obrazovanja. Škola je sudjelovala u projektu kojim je modernizirala informatičku učionicu i osigurala prijenosna računala za svakog profesora.

8. Smatrate li da je škola dobar akter i da doprinosi ruralnog razvoja?

Naravno naravno, škola okuplja djecu i mlade koja su željna znanja i vriju znanjem. Škola kao škola organizira razne predstave što za početak, što za kraj školske godine. Ali naravno u vrijeme pandemije nije moguće. Pa tako završne predstave za kraj školske godine održavale su se u područnoj školi Adamovec, a Božićne predstave su se održavale u matičnoj školi U Soblincu. Jedna od najpoznatijih događanja koja se odvijaju u školi je Božićni sajam u koje sudjeluju đaci, njihovi roditelji bake i djedovi i sami profesori. Izrađuju razne božićne ukrase, a prihod od prodaje dodjeljuju se đacima koji su slabijeg imovinskog stanja. Također moram spomenuti jednu dobrotvornu akciju koju smo proveli u našoj školi, ti je se sigurno Mihaela sjećaš kada samo skupljali novac za našu jednu dragu učenicu koja je bolovala od zloćudne bolesti, te smo taj novac skupljali za njezino liječenje. Škola dovodi razne mađioničare kao što je “Jozo Boza”, razne pjevače te je operna pjevačica Ivanka Boljkovac. Isto tako dolazila nam je i ekipa iz lutkarskog kazališta. Naši đaci se uvijek poslije nastave mogu zadržati poslije nastave igrati društvene igre, također mogu boraviti u školskom dvorištu ili na školskom terenu. Svake godine u čast pjesniku D. Domjaniću se održava manifestacija “Domjanićeve noći” pa dolaze posjetitelji iz drugih krajeva naše četvrti. Bogat je to program što pjesništva, što skladbi i

plesova naših KUD -ova. Isto tako nakon cjelodnevnog programa nudi se zabava u šatoru sa živom muzikom. U školi Adamovec se nalazi etno zbirka koju je moguće pogledati u vrijeme manifestacije. Nažalost u vrijeme pandemije koja nas je zadesila, evo već dvije godine nemamo te manifestacije, ali se nadamo da će se sljedeće održati. U blizini škole u Moravču se nalazi i arheološko nalazište Kuzelin, svake godine đake vodimo na jednodnevni izlet u posjet nalazištu.

Smatram da smo jedni od glavnih aktera, jer smo mi ti koji smo na samome početku obrazovanja te djece te ih okupljamo i pripremamo za danje

Važno je djecu upoznati s krajem u kojem žive..

9. Smatrate li da Vašim djelovanjem i radom doprinosite ruralnom razvoju?

Da naravno, kao jedan učiteljica koja je obrazovala stotinjak i stotinjak učenika koji su danas odrasli ljudi i koji imaju svoje vlastite obitelji te su završili fakultete. Jako mi je drago što sudjelujem u ovom razgovoru što mogu reći svoje mišljenje. Isto tako jedan od mojih doprinosa je što sam glavna urednica školskog časopisa “Kresnice” koje već 15 godina redovno izlaze, te sam jako ponosna na taj časopis jer je to jedna od lijepih stvari koja se mogla razviti. osobno smatram da svatko doprinosi ruralnom razvoju dali kao zajednica ili pojedinačno.

10. Tko su po Vama još akteri ruralnog razvoja?

Smatram da imamo jako puno aktera odnosno pokretača ruralnog razvoja kao što je KUD “Mladi Prigorci iz Žerjavinca” i NK ” Prigorje Žerjavinec”. Jako puno djece se okuplja u KUD-u i u klubu te doprinosi zajednici. Jedan od aktera koji bi mogao vodeći su naši Bajeri koji su stvarno prelijepi i zašto ne iskoristiti te prirodne ljepote.

Prilog 2. Razgovor s gospodinom Kovačevićem, a ujedno gospodin je i bivši predsjednik MO Soblinec

1. Možete li se ukratko predstaviti?

Evo ja sam vlasnik OPG-a, te se bavim uzgojem voća i povrća. Posjedujem plantažu jagoda i šparoga, te nešto manje paprike i rajčice. Sa svojom suprugom i sinom brinem se o svom imanju.

Htio bih još istaknuti da sam jedan od osnivača Zagrebačke “ Jagodice purgerice”

2. Koji su vaši daljnji planovi u vidu OPG-a , te hoćete ga proširivati?

Pa mi se u svakoj godini proširujemo, dali kupujemo novo zemljište ili ga uzimamo u zakup. Jedan od daljnjih planova na kojem trenutno radimo je da sve površine stavimo pod navodnjavanje. Vodu bi crpili iz potoka koji protječe kroz imanje

Svakako željeli bi imanje dići na neki viši nivo, danas se na njemu uz plantaže voća i povrća nalazi i jedna drvena kuća u kojoj se održavaju male proslave. Cilj nam je tu kuću proširiti i urediti za veće proslave a kasnije je iskoristiti kao restoran.

3. Gdje se vidite za deset godina?

Za vidim se kao uspješnog poljoprivrednika poduzetnika i samog aktera ruralnog područja. Kao poznatog proizvođača jagoda i šparoga.

Domaćina kod kojeg će dolaziti i dolaziti ljudi širokog osmjeha i vrhunskog ugostitelja.

4. Na koji način se financirate, tj. koristite neke poticaje ili EU fondova ili nešto treće?

Većim djelom se financiramo iz vlastitog proračuna što se tiče zakupa zemljište ili kupnje zemljišta. Što se tiče mehanizacije tu smo uzeli nešto iz EU fondova a nešto od grada i županije.

5. Suradujete li s nekim od okolnih OPG – ovaca? Npr. Posuđivanje strojeva, pomoć oko polova ili nešto treće.

Nažalost ne, ja bih želio da je to moguće ali nije. Danas ljudi misle da će biti prevareni ili oštećeni te se ne žele upuštati u to, svatko radi za sebe. Pa tako svatko za sebe koristi svoje strojeve što je po meni iskreno bezveze jer zašto bi kupovali iste strojeve ako ih možemo dijeliti.

6. Smatrate se akterom ruralnog razvoja?

Naravno da se smatram, prvenstveno što pružam sezonski posao za one koji se žele dodatno zaraditi, isto tako iz okolnih mjesta ljudi nam ljudi dolaze po jagode koji sami uberu. Ljudi vole boraviti u prirodi i vole domaće proizvode a mi sve što imamo je domaće, jer kako može biti u ruralnom području?..hahahah

7. Jeste li zadovoljni s odnosom države prema malim OPG – ovima kao vašega?

Pa može se reći da jesam, dobivam poticaj za proizvodnju na svom imanju. Mislim da mali OPG- ovi mogu biti zadovoljni.

8. Kao bivši predsjednik MO Soblinec možete li kratko prokomentirati situaciju i jeste li zadovoljni učinjenim u Vašem mandatu?

Pa jesam, jedan od ciljeva zbog kojeg smo se borili je i ostvaren a to je rekonstrukcija “našeg” čuvenog raskrižja koje je bili preopasno. Uz rekonstrukciju raskrižja bilo je tu još puno akcija za samo naselje, u svakom slučaju zadovoljan sam učinjenom.

9. Tko je po Vama još akter ruralnog područja našeg Sesevetskog Prigorja?

Jooj.. Ima ih dosta, jedan od njih je sama župa, pa sami poduzetnici koji su se smjestili u naš kraj. Također, Bajeri su jedni od boljih aktera samo da se malo uvede reda.

Prilog 3. Razgovor s predsjednikom Š.R.K. Sesvete

1. Možete se ukratko predstaviti?

Ja sam predsjednik Š.R.K. Sesvete ujedno i član ribolovnog društva, a na ovoj poziciji sam više od 5 godina.

2. Možete li ukratko reći koje slatkovodne ribe možemo pronaći u jezerima?

Som, štika, smuđ, šaran, a ima tu i žaba i divljih pataka. Nađe se i pokoja čaplja i labudi nije samo da ima riba..

3. Smatrate li da Š.R.K. Sesvete može doprinijeti ruralnom razvoju?

Da smatram, Š.R.K. Sesvete može i mora pridonijeti ruralnom razvoju. Kao što je to samo ribolovno društvo koje tijekom cijele godine nudi ribolov na svojim jezerima. Ovdje se ljudi dolaze odmoriti od svakodnevice a ne samo loviti ribu i uživati u prelijepoj prirodi. Dolazi nam jako puno ribiča iz drugih dijelova Hrvatske, te smatram što je jako dobro što mi u jednoj ribolovnoj sezoni imamo tri do četiri natjecanja. Na natjecanja se mogu prijaviti svi ljudi dobre volje i oni koji imaju potrebnu opremu. Princip natjecanja je tko ulovi najveću i najljepšu ribu je pobjednik. Također imamo noćni ribolov, što je jako zanimljivo. Uz hranu, kobasice, roštilj, pjesmu i koju kapljicu odmah se bolje love ribe.. Hhahahha Ovi Bajeri imaju jako divnu povijest i posjetiteljima bi mogla biti zanimljiva.

4. Na koji način se financirate?

Trenutno se financiramo samostalno, ali daljnjim radom željeli bi koristiti i neka pomoćna sredstva.

5. Koristite ili razmišljate o korištenju neku vrstu potpora kao što su poticaju, EU fondovi, potpore grada ili države?

Pa.. počeli smo razmišljati o tome, imamo problema s velikom količinom vode kada padnu jake i obilne kiše dolazi nam do urušavanja obale pa je potrebno svake godine uređivati i navoziti pa razmišljamo povući novce iz EU i kompletnu obalu učvrstiti i kritične dijelove izbetonirati. A što se tiče grada i države to je nula bodova nije njih briga za nas, ako nećeš sam neće nitko umjesto tebe...

6. Što bi se po Vašem mišljenju moglo unaprijediti / poboljšati / promijeniti?

Što se tiče promjena i poboljšavanja ne bi bilo loše da se malo grad, i država uključe u to sve, ovi Bajeri se mogu jako dobro urediti i biti prepoznatljivi i ne nazivaju ih bezvezne Sesevskim Jarunima. Nebitno koje godišnje doba je u pitanju oni su uvijek prekrasni.

Imamo jako velikih problema što se tiče okupljanja mladih, jako puno smeća ostane iza njih a nitko ne bi počistio sve ostane na nama ribičima.

7. Želite uvesti neku novu aktivnost a da nije ribolov?

Želja nam je naravno, nekada prije ovdje su se djeca iz okolnih sela dolazila klizati kada su bile jače i hladnije zime. Nažalost, danas to nije moguće zato što zime nisu jake i jezera se ne smrznu u potpunosti ali isto tako zabranjeno je jer prije 10 godina došlo je do utapanja jednog dječaka. Jedna od ideja koja će sigurno zaživjeti je otvaranje kafića, nekada smo ga imali ali kako su uveli fiskalizaciju zatvorili smo ga. hahaaha

Također dolaze nam i hobisti koji posjeduju brodove na daljinski pogon.

8. Gdje vidite Š.R.K. Sesevete za 10 godina?

Uuh... tko živ a tko mrtav za 10 godina... hahahh

Ajmo reći da se vidimo kao uspješni u svojim idejama i naumu i da će svakako sve bolje izgledati nego sada.

9. Možete li nabrojiti još neke aktere ruralnog razvoja koji se po Vama ističu kao pouzdani akteri?

Mi smo jedini i glavni akteri ahahaha šalim se, pa škola nam je jedan od vodećih aktera pa isto tako i ugostiteljski objekti u okolicu.

10. Želite li nešto posebno istaknuti još?

Daa... da se malo pohvalimo, u našim jezerima se nalazi riba iz Parka Maksimir, kao što se pisalo. Naša jezera su privremeni dom riba iz Maksimira dok se njihova jezera ne očiste i dovedu u red, a kasnije ih vraćamo u Maksimir.

Prilog 4. Razgovor za župnikom župe Bezgrešnog Začeca Blažene Djevice Marije

1. Možete se ukratko predstaviti?

Ja sam župnik Ivan, u župi sam nepune dvije godine, dvije godine će biti u ožujku. Ovo mi je druga župa u mojoj svećeničkoj karijeri i imam 32 godine.

2. Susrećete li se s nekim problemima?

Pa ne, koliko sam u župi i upoznat sa svime nisam nailazio na neke ozbiljnije probleme, evo imamo sreće da nam već dvije godine raste broj brakova i rođene djece ahahah

3. Koji su daljnji planovi u razvoju crkvene zajednice?

Svakako imamo daljnje planove, jedan od primarnih zadataka i planova je izgradnja dvorane, gdje će se održavati kateheze za mlade, one se sada održavaju u župnoj crkvi ali dolaskom hladnijih dana teže je ugrijati crkvu i ponekad bude hladno za održavanje kateheza.

4. Po Vašem mišljenju smatrate da se više stanovništva odnosno mještana treba uključiti u zajednica pa ujedno i unašređenje ruralnog razvoja?

Pa da svakako, ali u ovim vremenima je to znatno teže. U vrijeme pandemije osjeti se nedostatak ljudi što u nekim župnim akcijama, na misi, ali i manje mladih nam dolazi na kateheze.

Smatram da ljudi kao pojedinac ili kao zajednica mogu puno pridonijeti ruralnom razvoju, to mogu biti neke sitnice ili pak neki ozbiljniji projekti nebitno bitno da se nešto radi i doprinosi zajednici.

5. Smatrate da je crkva akter ruralnog razvoja?

Da, da svakako, zato što crkva kao zajednica i kao ustanova okuplja ljude na misnim slavljinama i na raznim radionicama kao što su župni zborovi, zajednica mladih i naša Caritas grupa. U svim aktivnostima sudjeluju mladi i stariji što je jako dobro jer danas mladi nešto mogu naučiti od starijih.

Moram istaknuti kao je važno okupljati mlade i pomoći im i savjetovati ih pa tako svakog utorka se održavaju kateheze za mlade, studente i radničku mladež. Isto tako naši školarci, ministranti imaju svoje susrete kao što je odlazak u kino, kazališta ili pak posjet zoo vrtu u Zagrebu. Na sve moguće načine okupljamo mlade.. Hahah

Naravno da ne bih ispalo da samo i mlade vodimo, vodimo i starije župljane. Hahahah dva do tri puta godišnje se organiziraju izleti u razna svetišta gdje se mogu pridružiti, isto tako jednom godišnje organizira se trodnevni izlet izvan Hrvatske. Doduše, imao sam samo jednom priliku organizirati takav izlet zbog pandemije.

6. Jeste li zadovoljni radim župnih zajednica, zbora i mladima?

Jesam i prezadovoljan, stvarno su svi divni. Naši mladi koji se brinu oko župe uređuju okoliš pomažu u crkvi ali i u akcijama vezanim za pomoć drugim župljanima. Jako sam ponosan na njih što svake godine organiziraju križni put preko svih naših kapelica koje imamo u župi. Naravno, ne treba zaboraviti i na naše zborashe koji sami pišu pjesme pa ih kasnije uglazbljuju.

7. Na koji način se financira župna zajednica?

Župa se financira od donacija župljana i jednim djelom Zagrebačke nadbiskupije.

8. Koje je vaše mišljenje o razvoju ruralnih sredina?

Smatram da je općenito svaki razvoj dobar, pa tako i ovaj ruralni razvoj, svaka aktivnost, atrakcija koja se može ponuditi ljudima doprinosi svima nama. Naše mjesto i okolica su divni i očuvana ljepota prirode se može naći na svakom ćošku a sve više ljudi bježe iz grada baš na takva mjesta.

SAŽETAK

U radu su analizirani akteri ruralnog razvoja naselja Soblinec koji svoj razvoj temelje na rubnim dijelovima gradske četvrti Sesvete. Temeljem provedenih intervjua i svih prikupljenih podataka može se zaključiti da postoji mjesta za napredak i da akteri aktivno sudjeluju u razvoju svoje sredine. Međutim, postoji nedovoljna svijest i informiranost o mogućnostima ruralnog razvoja i neiskorištenost potencijala u tom smislu, iako se samo naselje Soblinec nalazi na rubnim dijelovima Grada Zagreba. Potencijali koji se mogu iskoristiti je korištenje nacionalnih potpora i fondova EU, provođenje mjera ruralnog razvoja koje mogu značajno utjecati na izgled samog naselja i gradske četvrti Sesvete te se uklopiti u nove trendove „zdravog“ i „zelenog“. Pokretanje udruge mladih i LAG-a značajno mogu utjecati na daljnji razvoj naselja, osnivanje LAG-a pozitivno će utjecati na poljoprivrednike koji se nalaze u samom naselju ali i na druge aktere ruralnog razvoja naselja i gradske četvrti. Što se tiče gospodarskih zona i poljoprivrede kao važnost daljnjeg života u naselju Soblinec potrebno je obogatiti novom djelatnošću kao što je pokretanje seoskog turizam što može ojačati i povezati ekonomski i društveni aspekt ruralnog razvoja naselja u vidu ruralnog turizma.

Ruralni razvoj naselja Soblinec počiva na dobro razvijenim akterima koji unaprjeđuju društveni život svojih stanovnika, na odličnoj i povoljnoj lokaciji uz bogatu kulturu i povijest. Usmjerenje prema danjem razvoju i unaprijeđenu samog naselja je važna karakteristika za Sesevtsko Prigorje.

Ključne riječi: ruralni razvoj, naselje Soblinec, gradska četvrt Sesvete, ruralno područje